

24.

LL om folkhälsoarbetet.(Nr 20/1972).

Återtagen av ls den 2.5 1972.

Nr 20/1972.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y 354
r e l s e s framställning till Ålands
landsting med förslag till landskapslag
om folkhälsoarbetet.

Under de senaste decennierna har landets hälsovårdspolitik varit särskilt inriktad på en utbyggnad och utvidgning av centralsjukhusen. Då hälsovården emellertid omfattar all verksamhet, som går ut på att främja och bevara hälsan, att förebygga och bota sjukdom samt även avser medicinsk rehabilitering, har denna utbyggnad av sjukvården icke ensam för sig lett till en förbättring av folkhälsosituationen i landet, något som statistiska uppgifter om sjukdom och dödlighet bland befolkningen i arbetsför ålder också utvisar.

Genom folkhälsolagen av den 28 januari 1972 (FFS 66/72) har lagstiftningen om den kommunala hälso- och sjukvården undergått en genomgripande revision, vars målsättning varit att lägga om hälsovårdspolitiken från en satsning på den slutna sjukvården till en ökad satsning på den öppna hälsovården. Genom den nya lagen skulle skapas bättre administrativa och ekonomiska förutsättningar för att i snabbare takt än hittills planmässigt utveckla den öppna hälso- och sjukvården. Den nugällande föräldrade lagstiftningen om den öppna hälsovården har förutom att den varit spridd på ett flertal lagar dessutom i många avseenden varit oändamålsenlig i den meningen att den gynnar sjukhusvården, vilket bl.a. haft till följd att många patienter sökt sig till sjukhus och poliklinikmottagningar även i de fall då de borde ha vänt sig till kommunalläkarmottagningar. Likaså har den nuvarande kommunalläkarlagstiftningen varit av sådan natur, att särskilt kommunalläkartjänsterna i glesbygder varit svåra att besätta.

Folkhälsolagen är avsedd att vara en ramlag för den öppna vården. Den utgör grunden för kommunernas folkhälsoarbete, medan olika speciella frågor skall lösas genom särskilda reglementen och föreskrifter samt genom en av medicinalstyrelsen utarbetad riksomfattande plan för folkhälsoarbetet och genom särskilda verksamhetsplaner på det kommunala området. I de kommunala verksamhetsplanerna kommer att ingå utredningar om arten och omfattningen av folkhälsoarbetet i kommunen under en tidsperiod av fem år i sänder. Lagen innehåller dessutom bestämmelser om finansiering och förvaltning av folkhälsoarbetet samt om kommunernas skyldigheter inom detta område.

Med beaktande av att lagstiftningen om folkhälsoarbetet är av sådan natur, att den enligt självstyrelselagen faller dels inom rikets och dels inom landskapets lagstiftningsbehörighet samt då lagen dessutom innehåller nya regler om statens deltagande i kostnaderna för folkhälsoarbetet, har landskapsstyrelsen ansett att en motsvarande

landskapslag så snart som möjligt borde bringas i kraft. Landskapsstyrelsen föreslår att landskapslagen om folkhälsoarbetet med vissa nedan angivna undantag skulle i sak överensstämma med sagda rikslag.

Den högsta ledningen av och tillsynen över folkhälsoarbetet i landskapet skulle enligt lagförslaget ankomma på landskapsstyrelsen såvitt gäller förvaltningsärenden, som enligt självstyrelselagen faller inom landskapets förvaltningsbehörighet. För närvarande har en s.k. blandad arbetsgrupp i uppdrag att uppgöra förslag till en ny överenskommelseförordning inom hälsovårdsförvaltningen, där landskapsstyrelsens och medicinalstyrelsens uppgifter i detta avseende klart skulle definieras. Genom denna överenskommelseförordning avser landskapsstyrelsen att även reglera landskapsläkarens ställning.

Den centrala uppgiften för landskapsstyrelsen skulle vara att årligen utarbeta en hela landskapet omfattande plan för folkhälsoarbetet under de fem närmaste kalenderåren. Därutöver skulle landskapsstyrelsen få befogenhet att besluta om den tid inom vilken kommunerna skulle vara skyldiga att underställa landskapsstyrelsen de kommunala verksamhetsplanerna. För att biträda landskapsstyrelsen i dessa planeringsuppgifter kan vid behov tillsättas en särskild delegation, varom närmare bestämmelser skulle ingå i en landskapsförordning.

De åländska kommunerna, även Mariehamn, är naturligtvis för små för att ensamma kunna draga försorg om folkhälsoarbetet i den utsträckning den nya lagen stadgar. För den skull förutsätter lagförslaget att kommunerna samarbetar genom kommunalförbund. Under beredningen har även förslag väckts därom, att skyldighet för samtliga kommuner i landskapet att bilda ett kommunalförbund skulle införas. På motsvarande sätt har frågan om huvudmannaskapet för högstadieskolan lösts i landskapslagen om grunderna för skolväsendet. Landskapsstyrelsen har dock icke omfattat ett dylikt förslag, utan kommunerna skulle själva få bestämma om omfattningen av det kommunala samarbetet. Landskapsstyrelsen ges dock befogenhet att förplikta kommunerna till samarbete och även att bestämma villkoren för detta, ifall nödvändig samverkan icke annars fås till stånd.

På samma sätt som hittills skulle ansvaret för förvaltningen av det lokala folkhälsoarbetet falla på hälsovårdsnämnden. Då hälsovårdsnämnden, förutom förvaltningsuppgifter enligt denna lag, även handhar vissa uppgifter enligt landskapslagen om hälsovård skulle nämnden som regel vara uppdelad på två sektioner, en allmän sektion och en sektion för övervakningsuppgifter. Då kommunalförbunds sty-

relse hos oss skulle arbeta såsom en för medlemskommunerna gemensam hälsovårdsnämnd, skulle förbundet ha rätt att uppdelat hälsovårdsnämndens uppgifter på annat sätt eller att ordna folkhälsoarbetets förvaltning annorlunda än vad lagen förutsätter. Bildas för hela landskapet ett enda kommunalförbund skulle en särskild sektion för Mariehamns stad eller för någon annan region måhända behöva tillställas inom förbundsstyrelsen. För att alla kommuner skulle vara representerade i förbundsstyrelsen föreslås att denna skulle bestå av högst 20 medlemmar. En sektion skulle bestå av minst sex medlemmar.

Stadgandena om kommuns skyldighet att draga försorg om folkhälsoarbetet ingår i lagens 14 §. Som första punkt gäller att kommun skall vara skyldig att upprätthålla hälsovårdsrådgivning. Avsikten är att denna förutom moderskaps- och barnarådgivning även skall omfatta hälsovårdsrådgivning för kommunens övriga invånare genom att allmänna hälsoundersökningar anordnas. Förutom den regelbundna hälsovårdsrådgivningen skulle även tillfällig eller periodisk hälsovårdsrådgivning för något särskilt ändamål kunna ordnas. En sådan hälsovårdsrådgivning skulle i allmänhet föregås av en massundersökning, varvid kommunens hela befolkning eller en del av den undersökes i syfte att konstatera viss eller vissa sjukdomar redan i sådant skede då den undersökte själv i allmänhet ännu ej observerat symptomen på sjukdomen. Verksamhetsplanen för det kommunala folkhälsoarbetet skulle uppta ett mera detaljerat program för dylika undersökningar och rådgivningstillfällen.

Enligt 14 § 1 mom. 2 punkten skulle kommuns skyldighet i fråga om läkarvård omfatta en av allmän läkare företagen undersökning och av honom given eller övervakad vård samt medicinsk rehabilitering och förstahjälp inom kommunens område.

Enligt sagda lagrum 3 punkt skulle på kommunen ankomma att anordna sjuktransporter, särskilt ambulanstransporter. Kommun skulle dock icke vara skyldig att anskaffa och underhålla andra fortskaffningsmedel än ambulanser.

Kommun skulle även sörja för tandvården. Förutom upplysning och förebyggande verksamhet skulle detta arbete omfatta undersökning och vård av tänderna för kommunens samtliga invånare. Detta innebär att kommunerna skulle bygga upp en tandläkarorganisation på samma sätt som nu är fallet i fråga om den öppna läkarvården. Denna uppbyggnad skulle dock ske i etapper och till en början skulle tandvården endast omfatta invånarna under sjutton år. För närvarande är barnen i läropliktsålder berättigade till fri tandläkarvård, varför förslaget i första hand innebär att vården utvidgades till att gälla förskolebarnen.

I 14 § 5 punkt ingår bestämmelser om kommunens skyldighet att organisera skolhälsovården. Denna skyldighet föreslås utvidgad såtillvida, att skolhälsovården skulle omfatta även gymnasiet och allmänna yrkesskolor.

Med beaktande av att Ålands centralsjukhus med nuvarande vårdplatser har kapacitet att vårda alla patienter, som är i behov av akut sjukvård, har landskapsstyrelsen föreslagit att till 14 § skulle fogas ett moment, enligt vilket landskapsstyrelsen skulle ges rätt att befria kommun från skyldigheten att upprätthålla lokala vårdplatser, ifall det visar sig att denna skyldighet fullgöres på annat ändamålsenligt sätt.

Kronikervården och vården av äldre personer skulle även kunna handhas på detta sätt. Landskapsstyrelsen anser att landskapet, kommunalförbundet för folkhälsoarbetet, kommunalförbundet för De Gamlas Hem i Jomala och Ålands mentalvårdsförbund samt Mariehamns stad kunde överenskomma om på vilket sätt den akuta sjukvården och kronikervården ändamålsenligast skulle ordnas.

Genom lagen tillkommer en ny organisation inom folkhälsoarbetet, nämligen hälsovårdscentralen. Till hälsovårdscentralen hör alla i 14 § nämnda funktioner eller i första hand de som nu handhas av kommunalläkare, hälsosyster, barnmorska, mödra- och barnarådgivning, skollärare, skolhälsosyster och skoltandläkare. Med hälsovårdscentralen avses således den organisation som omfattar ovannämnda funktioner och icke de utrymmen dit verksamheten förlägges.

Motiveringen för tillkomsten av hälsovårdscentralen har varit, att det för folkhälsoarbetet icke ansetts vara tillräckligt att utveckla endast det nuvarande kommunalläkarsystemet genom att bland annat anordna gemensamma mottagningar för flere läkare utan att man genom denna organisation skulle få till stånd att personalen inom kommunens folkhälsoarbete på ett smidigt och effektivt sätt kan sättas in i olika uppgifter där den bäst behövs. Därigenom skulle vissa inbesparingar för kommunerna kunna göras.

Slutmålet är att de i 14 § nämnda åtgärderna skulle bli avgiftsfria. Genom en landskapsförordning skulle på samma sätt som i riket dock kunna stadgas om ersättning för sjuktransport, för mediciner och förbandsmaterial och för hjälpmedel som anskaffats genom hälsovårdscentralens försorg samt för patientens uppehälle, då han vårdas på hälsovårdscentralen. Därigenom skulle i 14 § 1 mom. 2 punkten avsedd sjukvård icke bli avgiftsfri omedelbart vid lagens ikraftträdande utan enligt regeringens proposition skulle denna avgiftsfrihet

införas först fr.o.m. ingången av år 1980. Under tiden fram till dess skulle av patient uppbäras avgifter och ersättningar i den omfattning därom stadgas i förordning. Beträffande tandvårdsavgifterna gäller även den målsättningen att tandvården skall bli avgiftsfri för samtliga invånare i kommunen. Genom lagens ikraftträdande skulle detta införas för personer under 17 år, medan i förordning sedan skulle stadgas om övergången till avgiftsfrihet för övriga patienter. Frågan om avgiftsfrihet för de patienter, som i stället för att vårdas på vårdplats vid hälsovårdscentral intagits för vård på Ålands centralsjukhus, kräver en särskild utredning. I 21 § 2 mom. föreslås enbart en hänvisning till den överenskommelse som landskapsstyrelsen förutsätter att skall ingås med huvudmannen för vederbörande vårdinrättning om denna sjukvård. Direktiven för denna utredning bör dock gå ut på att patienterna såvitt möjligt skall få avgiftsfri vård i samma utsträckning som vid hälsovårdscentral i riket.

Stadgandena i 22 och 23 §§ reglerar den ersättning som skall erläggas dels av patienter från kommun i riket och dels utlänningar. För att de åländska kommunerna icke skall bli lidande av att bl.a. centralsjukhuset skulle ersätta hälsovårdscentralens vårdplatser har till 24 § fogats ett 2 mom., enligt vilket ersättningarna i dylika fall skulle motsvara kommunernas kostnader.

Stadgandena i 4 kapitlet angående landskapsunderstöd har med beaktande av självstyrelselagens bestämmelser om compensation i sak bringats helt i överensstämmelse med motsvarande stadganden i folkhälsolagen. Hälsovårdscentralens anläggnings- och driftskostnader skulle särskilt för varje kommun utgå enligt den allmänna bärkraftsklassificeringen. Understödet varierar mellan 39 och 70 %, varvid exempelvis kommunerna i 6 och 7 bärkraftsklassen skulle beviljas landskapsunderstöd med 51 respektive 48 %. Enligt gällande bestämmelser om landskapsbidrag för kommunalläkare erhåller kommuner i högre än tredje bärkraftsklass 66 % av kostnaderna för läkarens avlöning.

Fastän olika remissinstanser föreslagit 1 september 1972 eller 1 januari 1973 som lämplig tidpunkt för lagens ikraftträdande, har landskapsstyrelsen ansett att lagen borde träda i kraft så snabbt som möjligt för att de åländska patienterna beträffande avgifterna skulle få samma förmåner som gäller i riket från den 1 april, då motsvarande rikslag trädde i kraft. Landskapsstyrelsen föreslår därför att landskapslagen om folkhälsoarbetet skall träda i kraft den 1 juli 1972. Erfarenheterna från riket skulle i viss mån underlätta landskapslagens ikraftträdande. Vissa problem uppstår naturligtvis till följd av att ikraftträdandet sker under semestertider, men

landskapsstyrelsen avser dock att i särskilda direktiv till kommunerna och kommunalförbunden utfärda närmare bestämmelser angående övergången.

Omedelbart efter det lagen trätt i kraft skall hälsovårdscentralerna inleda sin verksamhet. Då de kommunala verksamhetsplanerna vid denna tidpunkt icke kan vara fastställda, ingår i 7 kap. bestämmelser därom, att hälsovårdscentralen tills ifrågavarande plan blivit fastställd skall utföra till folkhälsoarbetet hörande funktioner i samma omfattning som före lagens ikraftträdande. Även de reglementen och instruktioner som fastställts eller godkänts med stöd av gällande lagar skulle till den del de icke strider mot landskapslagen om folkhälsoarbetet tillämpas tills nya motsvarande bestämmelser i laga ordning hunnit utfärdas. Landskapsstyrelsen förutsätter, att antingen nuvarande kommunalförbund och Mariehamns stad eller ett eventuellt enda kommunalförbund för folkhälsoarbetet i landskapet så snart som möjligt tar itu med det avtal som lagen förutsätter beträffande Ålands centralsjukhus. Avsikten är att i den hela landskapet omfattande planen för folkhälsoarbetet även införa riktlinjer angående denna fråga.

Frågan om den kommunala veterinärvården i landskapet är under beredning. Då riksdagen antog folkhälsolagen, förutsatte den att kommunala veterinärer skulle såvitt möjligt överföras till för folkhälsoarbete grundade kommunalförbund. Landskapsstyrelsen avser att följa utvecklingen och vid behov förelägga landstinget förslag till lagstiftningsåtgärder. I lagens 5 § har införts ett stadgande, som möjliggör att för folkhälsoarbetet grundat kommunalförbund även övertar den kommunala veterinärvården.

Genom landskapslagen om folkhälsoarbetet indras de kommunala hälso- och barnmorsketjänsterna och i stället för dessa inrättas hälsovårdstjänster, till vilka innehavarna av de indragna tjänsterna skulle överföras. Bestämmelserna om överföring av kommuns ordinarie tjänsteinnehavare och tjänsteinnehavare i tjänsteförhållande av varaktig natur till motsvarande tjänster samt arbetstagare i arbetsavtalsförhållande av stadigvarande karaktär till motsvarande avtalsförhållande ävensom om deras andra förmåner har i lagförslaget intagits i samma lydelse som motsvarande rikslag. Detta innebär, att tjänstemännen såvitt möjligt skall överföras till motsvarande tjänster i kommunens hälsovårdscentral. Detsamma gäller även personal i arbetsavtalsförhållande.

Med hänvisning till det anförda får landskapsstyrelsen vörd- samt förelägga landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om folkhälsoarbetet.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 kap.

Folkhälsoarbetet.

1 §.

Med folkhälsoarbete avses hälsovård, som rör den enskilda människan samt hennes livsmiljö och sjukvård ävensom sådan närliggande verksamhet, som avser att bevara och främja befolkningens hälsa.

Angående i 1 mom. avsett folkhälsoarbete, med undantag av hälsovård som rör livsmiljön och till denna vård ansluten verksamhet, varom är stadgat särskilt, gäller vad i denna lag stadgas, såframt ej i annan lag eller i stadganden som utfärdats med stöd av sådan är annorlunda stadgat eller föreskrivet.

2 kap.

Förvaltning.

2 §.

Den högsta ledningen av och tillsynen över folkhälsoarbetet ankommer på landskapsstyrelsen med de undantag varom är särskilt stadgat.

3 §.

Landskapsstyrelsen skall årligen uppgöra en hela landskapet omfattande plan för ordnande av i denna lag avsett folkhälsoarbete under de fem närmast följande kalenderåren. Landskapsstyrelsen skall dessutom bestämma, när kommunerna skall underställa landskapsstyrelsen till planen anpassad, i 19 § avsedd verksamhetsplan.

4 §.

För behandling av allmänna och vittbärande frågor angående folkhälsoarbetet kan landskapsstyrelsen biträdas av en delegation, varom stadgas genom landskapsförordning.

5 §.

Kommun skall sörja för folkhälsoarbetet i enlighet med vad i denna lag eller eljest stadgas eller bestämmes.

Kommuner kan med landskapsstyrelsens samtycke gemensamt omhänderta i 1 mom. avsedd verksamhet genom att för denna uppgift bilda kommunalförbund.

På synnerliga skäl har landskapsstyrelsen befogenhet att, efter att ha hört vederbörande kommuner, förplikta dessa till i 2 mom. avsett samarbete och bestämma villkoren för detta.

Har verksamhet som avses i denna lag anförtratts kommunalförbund,

skall kommunalförbundet åläggas att omhänderha även de uppgifter, vilka ankommer på kommunen enligt andra lagar om folkhälsoarbetet.

Har verksamhet, som avses i denna lag anförtrotts ett kommunalförbund, kan landskapsstyrelsen ålägga förbundet att omhänderha medlemskommunernas skyldighet att upprätthålla veterinärvård.

Vad i denna lag är stadgat angående kommun, kommuns fullmäktige och kommuns invånare, äger motsvarande tillämpning även på kommunalförbundet, förbundsfullmäktige och medlemskommuns invånare.

6 §.

Kommun har en hälsovårdsnämnd, som utöver vad i denna lag är stadgat skall handha de uppgifter, vilka enligt stadgandena i andra lagar ålagts kommuns hälsovårdsnämnd.

Omhänderhas folkhälsoarbetet av kommunalförbund, skall kommunalförbundet tillsätta en för medlemskommunerna gemensam hälsovårdsnämnd, varvid i medlemskommun icke finnes annan hälsovårdsnämnd.

Hälsovårdsnämnden består av en allmän sektion och en eller flere övervakningssektioner.

Om det på grund av kommuns invånarantal eller av annan orsak anses ändamålsenligt, kan i reglemente som avses i 20 § bestämmas, att hälsovårdsnämnden skall bestå av sektioner på annat sätt än ovan är sagt eller att nämnden icke skall vara uppdelad eller att folkhälsoarbetets förvaltning i kommunen anordnas på annat sätt än i denna lag är stadgat.

7 §.

Övervakningssektionen handlägger de ärenden angående folkhälsovården, vilka rör den enskilda människans livsmiljö och allmänna sektionen övriga på hälsovårdsnämnden ankommande ärenden.

Av nämnden i dess helhet handlägges dock ärenden, som skall underställas landskapsstyrelsen eller annan myndighet samt ärenden som angår:

- 1) budgeten;
 - 2) årsberättelsen;
 - 3) instruktioner;
 - 4) anställande och entledigande av tjänsteinnehavare samt tjänstledighet, till den del dessa ärenden ankommer på nämnden; samt
 - 5) ärenden vilka till sin art är gemensamma för sektionerna.
- Andra än i 2 mom. avsedda ärenden handlägges av vederbörande sektion. Sektion utövar inom sitt verksamhetsområde hälsovårdsnämndens beslutanderätt.

Även annat än i 2 mom. avsett ärende skall likväl handläggas i

hälsovårdsnämnden, såframt osäkerhet råder om huruvida ärendet ankommer på sektion.

8 §.

Hälsovårdsnämnd består av minst sex och högst tjugo medlemmar samt sektion av minst sex medlemmar.

Medlemmarna av hälsovårdsnämnden samt en personlig ersättare för envar av dem utses av kommunens fullmäktige och, i fall som förutsättes i 6 § 2 mom., av kommunalförbunds förbundsfullmäktige för fyra år i sänder. Fullmäktige förordnar för samma tid bland den ordförande och viceordförande för nämnden.

Hälsovårdsnämnden väljer för sin mandattid sektionernas medlemmar bland nämndens medlemmar och ersättare bland nämndens ersättare. Bland de medlemmar nämnden valt förordnar den för samma tid ordförande och viceordförande för sektionen.

9 §.

Landskapets eller statens tjänsteman, till vars uppgifter hör att leda och övervaka folkhälsoarbete, är icke inom sitt tjänstedistrikt valbar till hälsovårdsnämnd.

10 §.

Landskapsstyrelsen eller statlig myndighet som leder och övervakar folkhälsoarbete äger rätt att för uppgivet ärende fordra, att hälsovårdsnämnden eller dess sektion sammankallas. Vid sammanträdet har myndigheten eller av denna förordnad företrädare rätt att närvara och deltaga i diskussionen, men icke i fattandet av beslut.

11 §.

Hälsovårdsnämnd äger rätt att för skötseln av sina åligganden erhålla nödiga uppgifter av landskapets, statens, församlings och kommuns myndigheter samt av alla den som utför folkhälsoarbete, såvida icke av stadgandena om tystnadsplikt annat följer.

12 §.

Hälsovårdsnämnd underlydande tjänsteinnehavare äger rätt att utföra till sitt verksamhetsområde hörande inspektioner där det finnes anledning att befara att sanitär risk eller olägenhet yppar sig. Om bostadsinspektion är likväl särskilt stadgat.

13 §.

Hälsovårdsnämnd skall lämna landskapsstyrelsen, medicinalstyrelsen och länsstyrelsen uppgifter rörande av kommunen utfört folkhälsoarbete samt kalenderårsvis, enligt av landskapsstyrelsen fastställt formulär, däröver uppgöra en årsberättelse, vilken senast i april månad efter verksamhetsåret skall sändas till landskapsstyrelsen, länsstyrelsen och medicinalstyrelsen.

-10-

3 kap.

Kommuns folkhälsoarbete.

14 §.

Såsom till folkhälsoarbetet hörande skyldigheter åligger det kommun inom ramen för i 19 § avsedd verksamhetsplan:

1) att upprätthålla hälsovårdsrådgivning, till vilken hänföres upplysningsarbete rörande folkhälsan, vari ingår rådgivning angående förebyggande av havandeskap och att anordna allmänna hälsoundersökningar för kommunens invånare;

2) att organisera invånarnas i kommunen sjukvård, till vilken hänföres läkarundersökning, läkarvård och medicinsk rehabilitering samt kommunens förstahjälp;

3) att draga försorg om sjuktransporter, vari dock icke innefattas anskaffning och underhåll av andra fortskaffningsmedel än ambulanser;

4) att upprätthålla tandvården för kommunens invånare, innefattande även upplysnings- och förebyggande verksamhet; samt

5) att upprätthålla skolhälsovården och övervakningen av de sanitära förhållandena i folk- och mellanskolorna, grundskolorna, gymnasierna samt de allmänna yrkesskolorna inom kommunen, innefattande även specialundersökning av elev på sätt därom närmare stadgas genom landskapsförordning.

Landskapsstyrelsen kan på anhållan för viss tid eller tillslvidare befria kommun från skyldighet att inrätta vårdplatser vid hälsovårdscentral, ifall detta ordnats på annat ändamålsenligt sätt.

Med invånare i kommun avses i denna lag den som enligt 9 § lagen om befolkningsböcker (FFS 141/69) har hemort i kommunen. Med persons bonings- och hemkommun avses den kommun där han är invånare.

15 §.

För de i 14 § 1 mom. avsedda funktionerna skall kommun ha en hälsovårdscentral. Centralens funktioner kan efter behov förläggas till mottagningsfilialer eller skötas med hjälp av rörliga enheter.

Kommun kan dessutom anförtro hälsovårdscentralen till folkhälsoarbetet hörande uppgifter, vilka enligt stadganden i andra lagar ålagts kommunen.

Kommun kan även, med landskapsstyrelsens samtycke, med arbetsgivare och andra än i 14 § 1 mom. 5 punkten avsedda läroanstalter ingå överenskommelse att kommunens hälsovårdscentral ombesörjer arbetsgivaren eller läroanstalten åliggande hälsovård.

16 §.

På hälsovårdscentralens vårdplats skall för vård i första hand intagas patient, som med beaktande av sjukdomens art samt behovet av undersökning, vård och medicinsk rehabilitering eller av konvalescensgraden mest ändamålsenligt kan vårdas där. Den som är i behov av brådskande sjukvård i anstalt skall alltid intagas på hälsovårdscentralens vårdplats för vård eller, om nödig undersökning eller vård icke kan ordnas där, hänvisas eller befordras till vederbörlig sjukvårdsantalt.

Beräknas vårdtiden för i främmande kommun bosatt patient, som intagits på vårdplats i kommunens hälsovårdscentral, överstiga genomsnittlig vårdtid, och även annars då patienten därom anhåller, skall hälsovårdscentralen överflytta patienten till hälsovårdscentral eller annan sjukvårdsantalt, som upprätthålles av patientens bonings- och hemkommun, om överflyttningen kan ske utan att patientens hälsotillstånd äventyras.

Angående vården i de fall att sjukvårdsinrättning ersätter hälsovårdscentralens vårdplatser gäller vad därom närmare föreskrives i den överenskommelse, som ingås mellan sjukvårdsinrättningen och hälsovårdscentralen.

17 §.

Läkare vid hälsovårdscentral besluter huruvida patientens sjukvård ordnas såsom hemsjukvård eller annan öppen sjukvård, eller såsom vård på vårdplats. Läkaren fattar även beslut angående överflyttning av patient till annan sjukvårdsinrättning.

Ersättes hälsovårdscentralens vårdplatser av sjukvårdsinrättning, skall hälsovårdscentralsläkaren överenskomma med vederbörande ansvariga läkare om intagning av patient till sjukvårdsinrättningen.

18 §.

Beträffande den som besöker hälsovårdscentralens mottagning eller hos vilken medlem av hälsovårdscentralens personal gör besök eller som intagits på vårdplats, skall i hälsovårdscentralens handlingar anteckningar göras angående hans hälsotillstånd. Till annan sjukvårdsanstalt skall på anhållan överstyras de uppgifter angående patient som vårdas där, vilka ingår i hälsovårdscentralens handlingar, eller avskrift av handlingarna rörande patienten, eller ock skall sagda handlingar utlånas. Har person flyttat till annan kommun, överföres handlingarna rörande honom till vederbörande hälsovårdscentral på anhållan av denna.

Handlingar, vilka innehåller i 1 mom. avsedda uppgifter och vilka den som utövat privat läkar- eller tandläkarverksamhet kvarlämnar

inom hälsovårdscentralens verksamhetsområde eller vilka tillhör privat sjukvårds- eller forskningsinrättning, som upphör med sin verksamhet där, skall mottagas av hälsovårdscentralens arkiv för att där omhändrhas som ett fristående arkiv.

19 §.

Hälsovårdsnämnd skall årligen utarbeta en verksamhetsplan för det i 14 § avsedda folkhälsoarbetet att gälla för de närmast följande fem kalenderåren. Verksamhetsplanen skall vara anpassad till den av landskapsstyrelsen med stöd av 3 § fastställda hela landskapet omfattande planen. Verksamhetsplanen skall, i enlighet med vad genom landskapsförordning stadgas, innehålla detaljerad redogörelse för omfattningen av kommunens folkhälsoarbete, verksamhetssätten samt anläggnings- och driftskostnaderna i anslutning till verksamheten. Verksamhetsplanen godkännes av kommunens fullmäktige och underställes landskapsstyrelsen för fastställelse inom tid som landskapsstyrelsen med stöd av 3 § bestämmer. Medicinalstyrelsens och länsstyrelsens utlåtande över planen skall införskaffas innan den fastställles.

Verksamhetsplanen skall fastställas oförändrad, likväl så, att däri kan göras justeringar av rättelsenatur. Strider verksamhetsplanen mot lag eller förordning eller är den ej anpassad till den hela landskapet omfattande planen eller är den annars oändamålsenlig, skall den återsändas för ny behandling.

Vid ändring av fastställd verksamhetsplan med anledning av ändring i den av landskapsstyrelsen fastställda hela landskapet omfattande planen eller ock av annan orsak skall vad i 1 och 2 mom. är stadgat om utarbetande, godkännande och fastställande av verksamhetsplan iakttagas.

20 §.

I reglemente för folkhälsoarbetet skall närmare bestämmas om ordnandet av folkhälsoarbetets förvaltning i kommunen.

I reglementet skall bland annat intagas bestämmelser om läkares vid hälsovårdscentral skyldighet att lämna av polismyndighet begärd handräckning för utförande av rättsmedicinska undersökningar beträffande klinisk undersökning av levande person och yttre likbesiktning.

Reglementet och ändring av detsamma godkännes av kommunens fullmäktige och fastställles av landskapsstyrelsen och till den del det gäller på rikets förvaltning ankommande uppgifter av medicinalstyrelsen. I fråga om fastställandet skall i tillämpliga delar iakttagas vad i 19 § 2 mom. är stadgat.

21 §.

I 14 § avsedda hälsovårdstjänster, vilka hör till kommuns skyldigheter, är avgiftsfria för dem som använder sig av tjänsterna, likväl

så, att genom landskapsförordning kan bestämmas att av patient skall uppbäras ersättning för sjuktransport, för material som använts för vården av honom och för hjälpmedel som anskaffats genom hälsovårdscentralens försorg samt för patientens uppehälle på hälsovårdscentralens vårdplats.

Avgifterna för vården av sådana patienter, vilka genom hälsovårdscentralens försorg i stöd av 16 § 3 mom. vårdas på sjukvårdsinrättning skall regleras på det sätt närmare föreskrives i den i sagda lagrum förutsatta överenskommelsen.

22 §.

Vårdas på hälsovårdscentralens vårdplats patient, som icke är invånare i den kommun som upprätthåller hälsovårdscentralen, skall den hälsovårdscentral som upprätthålles av patientens bonings- och hemkommun ersätta patientens sjukvård.

23 §.

Kostnaderna för undersökning och vård av utlänning, som icke har i 14 § 2 mom. avsedd hemort i Finland, ersättes den kommun som upprätthåller hälsovårdscentralen av landskapsmedel.

24 §.

Har annat icke avtalats, uträknas i 22 och 23 §§ avsedd ersättning sålunda, att från totalbeloppet av hälsovårdscentralens egentliga utgifter under det föregående finansåret, till vilket lägges 4 procent i ersättning för anläggningstillgångarnas värdeminskning, avdrages avgifterna för undersökning och vård av patienter samt landskapsunderstödet för driftskostnaderna till det belopp, med vilket det utgår för de kostnader som skall ersättas, ävensom övriga egentliga inkomster. Till inkomsterna hänföres likväl icke kommunernas betalningsandelar, ej heller ersättningar för kostnader, som skall erläggas av andra hälsovårdscentraler samt enligt denna paragraf av kommunerna. Skillnaden divideras i fråga om hälsovårdscentralens vårdplatser med totalantalet vårddagar och i fråga om hälsovårdscentralens övriga funktioner med totalantalet undersöknings- och vårdbesök. Det sålunda erhållna beloppet multipliceras därefter med antalet vårddagar eller undersöknings- och vårdbesök för ifrågavarande patient. Till det erhållna beloppet lägges för varje vårddag eller undersöknings- och vårdbesök beloppet av undersöknings- och vårdavgiften, om denna avgift icke uppbäres hos patienten, ehuru den enligt denna lag och med stöd därav utfärdade stadganden hade kunnat uppbäras.

I 22 och 23 §§ nämnd ersättning för undersökning och vård i sjukvårdsinrättning, som enligt 14 § 2 mom. ersätter hälsovårdscentralens vårdplatser, skall utgå med samma belopp som kommun är skyldig att betala till sjukvårdsinrättningen för denna vård.

25 §.

Har för i 14 § 1 mom. 5 punkten avsedd elev, som icke är invånare i den kommun som upprätthåller hälsovårdscentralen, anordnats i nämnda lagrum avsedd specialundersökning, skall den hälsovårdscentral som upprätthålles av elevens bonings- och hemkommun till hälsovårdscentralen utgiva ersättning för undersökningen, inklusive av läkare eller specialläkare ordinerade laboratorie-, röntgen- och andra undersökningar, ävensom skäligen kostnader för elevens och eventuellt behöflig följeslagares resa.

4 kap.

Landskapsunderstöd.

26 §.

För hälsovårdscentralers nödiga anläggnings- och driftskostnader utgives landskapsunderstöd kommunvis enligt den allmänna bärkraftsklassificeringen av kommunerna som följer:

bärkraftsklass	landskapsunderstödet i procent
1	70
2	66
3	62
4	58
5	54
6	51
7	48
8	45
9	42
10	39

Vid uträkningen av de driftskostnader, vilka utgör grund för erläggandet av landskapsunderstöd, avdrages från totalkostnaderna den undersöknings- och vårdavgift, som vid hälsovårdscentralens mottagning uppbäres av patient, ävensom den del av dessa, som ersatts hälsovårdscentralen med stöd av sjukförsäkringslagen. Dessutom avdrages de vederlag för naturaförmåner, vilka uppbäres hos vårdpersonalen, och de ersättningar, vilka skall erläggas av annan kommun, kommunalförbund eller landskapet, samt övriga egentliga inkomster, likväl icke andra hos patient uppburna avgifter än de ovan avsedda, finansieringsinkomster eller inkomster av verksamhet, för vars kostnader landskapsunderstöd icke utgår.

Sköter hälsovårdscentral i 5 § 4 mom. och 15 § 2 mom. avsedd verksamhet, gäller angående landskapsunderstödet för härav föranledda kostnader vad därom är stadgat särskilt.

För i 15 § 3 mom. avsedd verksamhet beviljas icke landskapsunderstöd.

I fråga om anläggningskostnaderna för hälsovårdscentral, med beaktande jämväl av tilläggskostnader som följer av höjd kostnadsnivå och av andra godtagbara orsaker användes såsom grund för beviljandet av landskapsunderstöd den bärkraftsklassificering som var i kraft under det år, då anläggningsarbetena eller -anskaffningarna godkändes till intagning i den allmänna planen för erläggande av landskapsunderstöd.

27 §.

Vid fastställandet av kommunalförbunds landskapsunderstöd för anläggningskostnader anses såsom medlemskommuns andel den andel av anläggningskostnadernas totalbelopp som de av kommunen reserverade vårdplatserna förutsätter.

28 §.

Vid fastställandet av kommunalförbunds landskapsunderstöd för driftskostnader anses såsom medlemskommuns andel av nämnda kostnader ett så stort belopp, som faller på kommunens andel av kostnaderna för de patienter, vilka vårdats på vårdplatser i hälsovårdscentralen, på basen av antalet vårddagar, som invånarna i kommunen utnyttjat, och av övriga kostnader på basen av de besök invånarna i kommunen gjort vid olika mottagningar i hälsovårdscentralen och de besök hälsovårdscentralens personal gjort hos dem.

29 §.

Till anläggningskostnader hänföres kostnaderna för anskaffning och istandsättning av för hälsovårdscentralens verksamhet erforderligt jordområde och lokalteter samt för anskaffning av ekonomi-, service-, kontors- och bostadsbyggnader, försedda med anläggningar för vatten, avlopp, elektricitet, luftkonditionering och annat dylikt, eller kostnaderna för anslutning till sådan anläggning ävensom för anläggande av vägar, stängsel och annat dylikt, inklusive till ovan nämnda anskaffningar hänförlig förvaltning och planering samt arbetsledning och övervakning. Såsom sådana kostnader anses vidare kostnaderna för anskaffning av maskiner, instrument, redskap, möbler, sjuktransportmateriel jämte annat nödigt lösöre samt erforderliga grundförråd av läkemedel, kläder och annat dylikt ävensom för andra åtgärder, vilka är nödiga för inledande av verksamheten vid hälsovårdscentralen.

Såsom anläggningskostnader anses även i 1 mom. avsedda kostnader, som föranledes av utvidgning, grundreparation eller om disposition av hälsovårdscentralens lokalteter eller någon del av dem, likväl med avdrag av den ur bruk tagna egendomens försäljningsvärde.

30 §.

Såsom driftskostnader anses erforderliga kostnader, vilka föranledes av hälsovårdscentralens förvaltning, avlöning av personalen samt pensioner ävensom av socialskydd, naturaprestationer, hälsovård, användning och underhåll av den i 29 § avsedda egendomen, årsanskaffningar och förnyande av fasta anläggningar och lösöre samt kläd-, läkemedels- och andra dylika förråd. Driftskostnader är även kostnaderna för läkemedel och förbandsmaterial, övriga konsumtionsförnödenheter, kost, vattenförsörjning, värme, lyse och kraft, tvätt och renhållning, hyror, försäkringar, med undantag av personliga ansvarighetsförsäkringar, samt för undersöknings-, planerings- och utvecklingsverksamheten ävensom verksamheten i övrigt.

I fråga om hemsjukvård anses såsom driftskostnader likväl endast kostnader, vilka föranledes av en till hälsovårdscentralens personal hörande persons hembesök samt av användning av hälsovårdscentralens sjukvårdsmateriel i hemsjukvård.

Såsom i 1 mom. avsedda driftskostnader anses icke kostnaderna för hälsovårdsnämnds förvaltning.

31 §.

Föranledes anläggningskostnaderna av anskaffning av egendom i stället för egendom som förstörts eller skadats vid eldsvåda eller annars, räknas såsom avdrag på den försäkrings- eller annan skadeersättning som skall erläggas.

Vad i 1 mom. är stadgat äger ej tillämpning, om för egendomens anskaffningskostnader eller, då fråga är om försäkringsersättning, för de av försäkringspremierna förorsakade utgifterna, landskapsunderstöd icke erlagts.

32 §.

Landskapsunderstöd erlägges icke för kostnader, vilka ej föranletts av förverkligandet av godkänd verksamhetsplan, ej heller för kostnader, vilka bör anses alltför stora eller oskäligt höga, till den del de överstiger det belopp som bör anses skäligt.

För värdeminskningar erlägges icke landskapsunderstöd, ej heller för kostnader vilka föranledes av lån.

33 §.

Utgifterna för personalen hänföres till nödiga kostnader i den utsträckning vederbörligt ordnad verksamhet förutsätter och försvärit avlönings- och övriga förmåner för personalen, med beaktande av naturaförmånerna och vederlagen för dessa, icke överstiger de förmåner, vilka personer i landskapets, statens, kommuns och kommunalförbunds tjänst åtnjuter för motsvarande uppgifter, såframt

annat icke föranledes av rikets lag om kommunalt tjänste- och arbetskollektivavtals inverkan på statsunderstöd (FFS 672/70). Av pensionsförmåner föranledda kostnader anses godtagbara till den del de avlöningar, vilka legat till grund för dem, bör anses ha varit erforderliga och förmånerna icke överstiger dem som betalas av kommunala pensionsanstalten.

Har personalens storlek icke fastställts i verksamhetsplanen, kan ärendet underställas landskapsstyrelsen för att avgöras på förhand, varvid landskapsstyrelsen skall besluta vilken personal landskapsstyrelsen anser godtagbar.

Har i fråga om personalens avlöning eller övriga ekonomiska förmåner avvikelser gjorts från de i 1 mom. nämnda grunderna, kan landskapsstyrelsen besluta att landskapsunderstödet helt eller delvis förvägras i fråga om den avlöning eller de övriga ekonomiska förmåner, beträffande vilka avvikelse gjorts.

34 §.

Innan i verksamhetsplan upptagna lokaliteter för hälsovårdscentral bygges eller väsentligt ändras eller utvidgas, skall byggnads-, ändrings- eller utvidgningsplanen underställas landskapsstyrelsen för godkännande.

35 §.

Förutsättning för erläggande av landskapsunderstöd för anläggningskostnader är, att landskapsstyrelsen på ansökan, som gjorts innan grundläggningsarbetena eller grundanskaffningarna inlett, godkänt dem till intagning i den allmänna planen för erläggande av landskapsunderstöd.

Vad i 1 mom. är stadgat gäller, då fråga är om byggande av nya lokaliteter för hälsovårdscentral eller om fullständig grundreparation av dess gamla lokaliteter, även beviljande av landskapsunderstöd för dess driftskostnader.

Då vägande skäl föreligger, kan landskapsstyrelsen bevilja landskapsunderstöd att helt eller delvis erläggas för inledande arbeten eller grundanskaffningar i fråga om lokaliteter för hälsovårdscentral, som ingår i den hela landskapet omfattande planen, oaktat arbetena eller anskaffningarna inlett innan de godkänts till intagning i den i 1 mom. nämnda planen.

Då kommun uppgjort plan och fattat beslut om byggande av lokaliteter för hälsovårdscentral eller om fullständig grundreparation av gamla lokaliteter kan landskapsstyrelsen på ansökan, oaktat frågan om godkännande av grundläggningsarbetena eller grundanskaffningarna

-18-

till intagning i den allmänna planen för erläggande av landskapsunderstöd icke avgjorts vid ifrågavarande tidpunkt, på ansökan på förhand besluta, huruvida landskapsunderstöd sedan planen blivit förklarad, kommer att godkännas för driftskostnader.

36 §.

Efter det landskapsstyrelsen godkänt de i 35 § avsedda förberedande arbetena och grundanskaffningarna till intagning i den allmänna planen för erläggande av landskapsunderstöd, utbetalar landskapsstyrelsen förskott på landskapsunderstödet allteftersom arbetena eller anskaffningarna framskrider. Landskapsunderstödet erlägges slutligt efter det arbetena eller anskaffningarna slutförts.

37 §.

Landskapsunderstödet för driftskostnader erlägges av landskapsstyrelsen årligen i efterskott. Av understödet erlägges likväl månatligen i förskott en tolftedel av totalbeloppet av föregående års understöd. På synnerliga skäl kan landskapsstyrelsen bestämma förskottet till ett större eller mindre belopp.

Under hälsovårdscentralens första verksamhetsår bestämmes förskottet enligt uppskattning.

38 §.

Kommun, vars ekonomiska bärkraft är svag och för vilken de utgifter denna lag medför blir oskäligt betungande, beviljas av landskapsstyrelsen på ansökan ökat landskapsunderstöd.

5 kap.

Särskilda stadganden.

39 §.

Hälsovårdscentralens lokaler får ej tagas i bruk, innan landskapsstyrelsen och medicinalstyrelsen godkänt dem för ändamålet och, då fråga är om vårdplatser, fastställt dessas antal.

40 §.

Då landskapsstyrelsen så besluter, är kommun skyldig att förordna tjänsteinnehavare som utför folkhälsoarbete att delta i fortbildningskurs.

41 §.

Medlem av hälsovårdsnämnd och nämnden underställd person i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande får icke utan tillstånd yppa enskild hemlighet eller familjs hemlighet som de på grund av sin ställning fått kännedom om.

Den som bryter mot tystnadsplikten skall straffas med böter eller med fängelse i högst sex månader, om icke strängare straff är stadgat i annan lag. Allmän åklagare får icke väcka åtal, om ej målsäganden anmält brottet till åtal.

42 §.

Såframt i hälsovårdscentralens verksamhet icke iakttages gällande stadganden eller bestämmelser eller fastställd verksamhetsplan eller om i verksamheten yppar sig missförhållanden och rättelse icke inom förelagd tid har skett, kan landskapsstyrelsen avbryta erläggandet av landskapsunderstöd eller inställa utbetalning av förskott på detsamma. Är det av hälsovårdsskäl nödvändigt, kan landskapsstyrelsen förordna, att verksamheten helt eller delvis skall avbrytas tills rättelse åstadkommits.

43 §.

Överlåtes fast eller lös egendom, som tillhör hälsovårdscentral, vars anläggningskostnader helt eller delvis finansierats med landskaps medel, till annan ägare på annat sätt än med stöd av stadgandena i 6 kap. eller upphör användningen av egendomen för i denna lag avsedd verksamhet eller användes den så, att landskapsstyrelsen icke kan godkänna verksamheten såsom sådan verksamhet som avses i denna lag, kan landskapsstyrelsen besluta, att nämnda egendom inlöses till landskapet till ett av landskapsstyrelsen fastställt skäligt värderingspris. Erlagt landskapsunderstöd skall härvid till ifrågavarande del anses utgöra betalning av inlösningspriset. Beslutet skall fattas och delgivas inom ett år efter det landskapsstyrelsen på ägarens vägnar underrättats om förändringen eller landskapsstyrelsen konstaterat förändringen och underrättat ägaren därom.

Har landskapsstyrelsen givit sitt samtycke till i 1 mom. nämnd förändring, föreligger icke inlösningsrätt. Till landskapet skall härvid likväl erläggas en så stor del av egendomens värde, som motsvarar den proportionella andel som beloppet av de med landskapsmedel finansierade kostnaderna utgör av anläggningskostnaderna, såframt landskapsstyrelsen icke helt eller delvis beviljar befrielse härifrån.

Sker i 1 mom. avsedd överlåtelse till annan kommun eller kommunalförbund som erhåller landskapsunderstöd för motsvarande anläggningskostnader, kan detta landskapsunderstöd och det belopp, som enligt 2 mom. skall erläggas till landskapet, kvittas mot varandra.

44 §.

Värdet av i 43 § nämnd ^{i dessa} egendom fastställs i fråga om områden, byggnader och lös egendom genom uppskattning av anskaffningskostnaderna vid tidpunkten för värderingen och genom avdrag av skälig minskning i värde och bruksvärde.

Egendomens värde och den ersättning som skall erläggas fastställs av en kommission, som består av en av landskapsstyrelsen förordnad ordförande jämte fyra medlemmar. Av medlemmarna utser landskapssty-

relsen två och kommunen eller kommunalförbundet två.

45 §.

Fast och lös egendom som tillhör hälsovårdscentral, vars anläggningskostnader helt eller delvis finansierats med landskapets medel, skall vara brandförsäkrad till sitt fulla värde.

46 §.

I hälsovårdsnämnds beslut sökes ändring genom besvär hos länsstyrelsen inom trettio dagar efter delfåendet.

Vad i 1 mom. är stadgat äger ej tillämpning, såframt i lag eller förordning angående ändringssökande är annorlunda stadgat eller såframt ändringssökande är förbjudet, ej heller om beslutet enligt landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna (16/56) och landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad (4/61) kan underställas kommuns styrelse eller förbundsstyrelse för prövning.

I beslut av i 44 § avsedd kommission får ändring sökas genom besvär hos länsstyrelsen inom trettio dagar efter delfåendet.

Om ändringssökande i länsstyrelsens beslut är särskilt stadgat.

47 §.

Hälsovårdsnämnds beslut kan verkställas innan det vunnit laga kraft, på sätt i kommunallagarna är stadgat. Utan hinder av sagda stadgande kan beslut oaktat ändringssökande verkställas, om det till sin art är sådant, att det bör verkställas utan dröjsmål, eller om beslutets ikraftträdande av sanitära skäl icke kan uppskjutas och hälsovårdsnämnden förordnat, att beslutet omedelbart skall verkställas.

48 §.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

6 kap.

Lagens ikraftträdande.

49 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1972 med nedan i detta kapitel stadgade undantag.

Hälsovårdscentralens verksamhet begynner omedelbart vid denna lags ikraftträdande och såvitt den i lagens 19 § avsedda verksamhetsplanen icke till dess blivit fastställd, utför hälsovårdscentralen till dess planen blir fastställd till folkhälsoarbetet hörande funktioner i samma omfattning som före ikraftträdandet av denna lag.

Reglementen och instruktioner, vilka fastställts eller godkänts med stöd av stadganden som upphävts genom denna lag, skall, till den del de icke står i strid med stadgandena i denna lag, iakttas till dess nya föreskrifter i stadgad ordning utfärdats.

-21-

50 §.

I 14 § 1 mom. 2 punkten denna lag avsedd sjukvård är intill utgången av år 1979 såtillvida avgiftsbelagd som i 21 § är stadgat.

Efter det denna lag trätt i kraft är sådan tandvård, som avses i 14 § 1 mom. 4 punkten, för invånare under 17 år i kommunen, avgiftsfri på sätt i 21 § är stadgat.

Genom landskapsförordning stadgas från vilken tidpunkt och i vilken ordning tandvården är avgiftsfri även för andra invånare i kommunen samt om den avgift och ersättning som därförinnan skall uppbäras.

51 §.

Om icke av verksamhetsplanen för folkhälsoarbetet annat följer, användes för i denna lag avsedd verksamhet byggnader, lokaliteter och lösegendon, som före denna lags ikraftträdande använts för motsvarande ändamål däri inbegripet i 8 och 12 §§ landskapslagen om kommunalarådgivningsbyråer för mödra- och barnavård i landskapet Åland (22/45) avsedd inredning och utrustning.

52 §.

Såsom hälsovårdscentrals lokaliteter får, utan att i 39 § denna lag avsett godkännande utverkas, användas lokaliteter, vilka före denna lags ikraftträdande använts för motsvarande ändamål. För antalet vårdplatser i hälsovårdscentral skall dock landskapsstyrelsens och medicinalstyrelsens fastställelse införskaffas.

53 §.

I samband med inrättandet av hälsovårdscentral indrages de läkar- och tandläkartjänster samt tjänster för utövare av sjukvårdsyrke även som övriga tjänster hos kommun eller kommunalförbund, vilkas innehavare är verksamma på folkhälsoarbetets område, och ordinarie tjänsteinnehavare och tillfällig tjänsteinnehavare, som står i tjänsteförhållande av varaktig natur, överföres från tjänst som indrages till motsvarande tjänst i kommunens hälsovårdscentral, likväl så, att kommunal hälsosyster och kommunal barnmorska överföres till hälsovårdartjänst, som inrättas. Likaledes överföres sådan arbetstagare i arbetsavtalsförhållande av varaktig natur, som är verksam inom folkhälsoarbetet, till anställning i motsvarande arbetsavtalsförhållande i kommunens hälsovårdscentrals tjänst.

Vad i 1 mom. är stadgat iakttages även då överföring sker till anställning hos kommunalförbund.

Kommunal hälsosyster och kommunal barnmorska, som vid denna lags

ikraftträdande är införd i register som medicinalstyrelsen för över utbildade hälsosystrar och utövare av sjukvårdsyrke, är under tio års tid kompetent för hälsovårdarens uppgifter och även därefter berättigad att kvarstå i de hälsovårdaruppgifter som hon omhänderhar, då tio år förflutit från denna lags ikraftträdande. Efter att ha genomgått särskild fortsättningskurs, varmed jämställes deltagande i sådan fortbildning som avses i 40 § eller efter avlagt prov som medicinalstyrelsen anordnat härför, äger hälsosyster och barnmorska kompetens även för andra hälsovårdaruppgifter.

Kommunal hälsosyster och kommunal barnmorska, som vid denna lags ikraftträdande är i tjänst och som på sätt som förutsättes i landskapslagen den 16 april 1964 angående ändring av landskapslagen om kommunala hälsosystrar i landskapet Åland (12/64) eller landskapslagen av samma dag angående ändring av landskapslagen om kommunala barnmorskor (11/64), bibehållit sin rätt till löne- och naturaförmåner, semester och sjukledighet samt pension, som tillkom henne enligt tidigare gällande stadganden, är fortfarande berättigad till sagda förmåner, om hon inom sex månader från denna lags ikraftträdande bevisligen meddelar kommunens styrelse att hon så önskar.

Den som blivit överförd på sätt som avses i 1 eller 2 mom. har rätt att erhålla till tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet anslutna förmåner så, att de icke är väsentligt ofördelaktigare än de motsvarande förmåner, vilka tillkom honom enligt det tidigare tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet.

Vad i riket är stadgat angående den avlöning för hälsovårdare, som skall utgöra grund för statsbidrag, skall även äga tillämpning beträffande hälsovårdarens avlöning som grund för landskapsbidraget.

Angående avlöning, pensions- och övriga ekonomiska förmåner för läkare och tandläkare vid hälsovårdscentral gäller vad därom i riket är stadgat.

54 §.

Sådan enligt 53 § överförd tjänsteinnehavare, vars rätt till pension bestämts enligt samma stadganden som i fråga om personer i tjänsteförhållande till landskapet, tillkommer, medan han är i kommuns eller kommunalförbunds tjänst, rätt till pensionsskydd av kommunala pensionsanstalten i enlighet med de grunder, vilka angående hans pensionsskydd var gällande vid tidpunkten för denna lags ikraftträdande, om han inom ett år från lagens ikraftträdande skriftligen meddelar kommunens styrelse eller förbundsstyrelsen att han så önskar. Den som icke gjort sådan anmälan har rätt att för pension på grund av tjänsteförhållandet till kommunen eller kommunalförbundet utöver

tiden i kommunens eller kommunalförbundets tjänst enligt samma grunder tillgodoräkna sig även den tid, som vid denna lags ikraftträdande enligt för honom gällande stadganden skulle ha tillgodoräknats honom såsom till pension berättigande tjänstgöringstid för den pension han erhåller på grund av den indragna tjänsten. Med ovan avsedd tjänstgöring jämställas härvid annan tjänstgöring, som landskapsstyrelsen enligt prövning godkänt såsom tjänstgöring som får tillgodoräknas för landskapspension.

Kommunala pensionsanstalten erhåller av landskapets medel ersättning för den del av pension som erlagts till i 1 mom. avsedd person eller av familjepension efter honom, som motsvarar den proportion i vilken den tjänstgöringstid, som enligt 1 mom. skall tillgodoräknas för pension, står till hela den tjänstgöringstid som berättigar till pension, likväl icke till den del, i fråga om vilken landskapsunderstöd enligt därom gällande stadganden icke utgått för utgifterna för den pensionsgrundande avlöningen. Ersättningen kan, om så överenskommes, uppskattas och erläggas på en gång.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat tillämpas även på sådan stads- och kommunalläkare, för vars avlöning kommunen erhållit landskapsunderstöd.

Såframt tjänsteinnehavare eller arbetstagare, som överförs till kommuns eller kommunalförbunds tjänst, med stöd av 16 § 1 mom. rikets lag om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (FFS 202/64) eller annat stadgande eller annan bestämmelse äger rätt till pension enligt kommunens eller kommunalförbundets pensionsstadga, bibehåller han denna rätt till pension även under tjänstgöringen hos den kommun eller det kommunalförbund, dit han blivit överförd. Sistnämnda kommun eller kommunalförbund har rätt att erhålla landskapsunderstöd i enlighet med vad som för ifrågavarande persons pensionskostnader borde ha erlagts i landskapsunderstöd till den kommun eller det kommunalförbund, från vars tjänst han blivit överförd.

55 §.

Till tjänsteinnehavare, som överförs till tjänstgöring hos kommun eller kommunalförbund, erlägges ej, medan han tjänstgör där eller är pensionerad därifrån, pension som möjligen tillkommer honom från hans tidigare tjänst på grund av att denna indragits, till den del hans avlöning i den nya tjänsten eller pensionen på grund av denna uppgår till minst samma belopp.

Tjänsteinnehavare, som utan giltig orsak vägrar att övergå till tjänstgöring hos kommun eller kommunalförbund, är icke berättigad

till pension, som möjligen tillkommer honom från hans tidigare tjänst på grund av att denna indragits, ej heller till lön på indragningsstat.

56 §.

Har tjänsteinnehavare eller arbetstagare, som blivit överförd i enlighet med 53 §, icke erhållit vederbörlig semester under det år vid vars utgång överföringen sker har han rätt att i tjänstgöringen hos kommunen eller kommunalförbundet erhålla semester åtminstone enligt samma grunder som före överföringen.

Semesterlönen eller semesterersättningen utgår härvid till honom i enlighet med den avlöning som tillkommer honom i tjänst hos den kommun eller det kommunalförbund till vars tjänst han blivit överförd. Ifrågavarande kommun eller kommunalförbund har för de härav föranledda utgifterna rätt till ersättning av den kommun eller det kommunalförbund från vars tjänst han blivit överförd likväl endast till den del det landskapsunderstöd, som erlägges åt förstnämnda kommun eller kommunalförbund för utgifter föranledda av semesterlöner och semesterersättningar, icke täcker dem.

57 §.

Tjänsteinnehavare eller arbetstagare, som överförts till kommuns eller kommunalförbunds tjänst, skall även under de följande tjänstgöringsåren där givas minst lika lång semester som han skulle ha åtnjutit enligt de för kommunens tjänsteinnehavare eller arbetstagare gällande grunder, vilka var i kraft före överföringen. Av utgifterna för den semesterlön eller semesterersättning, som utgår det första kalenderåret efter överföringen, ersättes av den kommuns eller det kommunalförbunds medel, från vars tjänst vederbörande blivit överförd, en så stor del som motsvarar den tid, under vilken han av den till semester berättigande tjänstgöringstiden varit i sistnämnda kommuns eller kommunalförbunds tjänst, likväl icke till den del som avses i 56 § 2 mom.

58 §.

I fråga om de funktioner, för vilka kommun före denna lags ikraftträdande icke erhållit förskott på landskapsunderstödet, gives sådant under hälsovårdscentralens första verksamhetsår till ett belopp av en femtedel av det förskott som beviljas enligt 37 § denna lag, och under det följande året till ett belopp av två femtedelar och så vidare årligen förhöjt med en femtedel till dess förskottet är sådant som avses i 37 §.

59 §.

Då hälsovårdscentral inleder sin verksamhet, överföres till dess

-25-

arkiv vederbörande kommunal- eller stadsläkares, rådgivningsbyråers för mödra- och barnavård ävensom motsvarande arkiv rörande befolkningens hälsotillstånd.

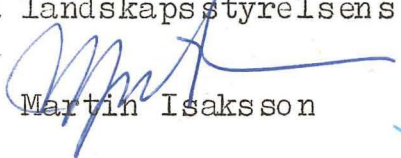
60 §.

Genom denna lag upphäves landskapslagarna den 14 september 1945 om den allmänna läkarvården i landskapet Åland (19/45), om kommunala hälsosystrar i landskapet Åland (20/45), om kommunala rådgivningsbyråer för mödra- och barnavård i landskapet Åland (22/45) samt om kommunala barnmorskor i landskapet Åland (21/45), 7-9, 85 och 86 §§ landskapslagen den 25 juli 1967 om hälsovården (36/67), landskapslagen den 2 juli 1953 om läkarbefattning vid folkskolorna i landskapet Åland (21/53) och landskapslagen den 20 juli 1960 om tandvård i folkskolorna (21/60), jämte senare tillkomna ändringar.

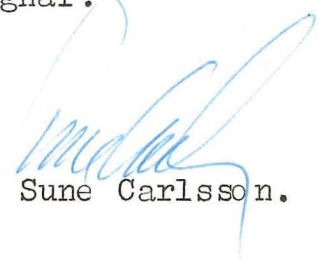
Mariehamn, den 7 april 1972.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd

Martin Isaksson

Lagberedningschef

Sune Carlsson.